

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΟΜΗΡΟΥ

Tο δημητικὸν ζήτημα εἶνε ἐν τῇ φιλολογίᾳ ὅτι τὸ ἀνατολικὸν ἐν τῇ πολιτικῇ. Φαίνεται μὲν ἀπλοῦν, ἀλλ' ὅμως ἀποσχίζεται εἰς πλεῖστα ὅσα, ὃν ἔκκστον ἔχει τὰς παραφυάδας αὐτοῦ. "Αν ἐν τῷ ἐπὶ ἑσγάτων δημοσιεύθεντι πρώτῳ τεύχει τοῦ καθ' ὅλην Καταλόγου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς ὑπὸ τὴν λέξιν 'Ανατολικὸν ζήτημα εὑρίσκωμεν ἀναγεγραμμένας τετρακοσίας ἐπιγραφὰς βιβλίων καὶ μονογραφιῶν, εἰς ἣς βεβαίως πρέπει νὰ προστεθῶσιν καὶ πλεῖσται ἄλλαι συγγραφὴ λείπουσαί εἴναι τῇ εἰρημένῃ Βιβλιοθήκῃ, οὐχ ἡττον δυςαριθμητον εἶνε τὸ πλῆθος τῶν περὶ Ομήρου γραφέντων. Ορθῶς δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μᾶλλον, ὅτι ὑπάρχουσιν δημητικὰ ζητήματα καὶ ὅγι: ἐν μόνον δημητικὸν ζήτημα, ως ὑπάρχουσιν ἀνατολικὰ ζητήματα καὶ ὅγι: ἐν μόνον ἀνατολικὸν ζήτημα.

"Ἐν δὲ τῶν ζητημάτων τούτων ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος συζητηθὲν εἶνε τὸ τῆς προσωπικῆς ὑπάρξεως τοῦ Ομήρου. Τὸ ζήτημα τοῦτο συζητεῖται πασὰ πολὺ ὀλιγώτερον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, καθ' οὓς ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ὅτι τὰ δημητικὰ ἐπη, ως διδάσκει ἄλλως ἡ συγκριτικὴ μελέτη τῶν μεσαιωνικῶν ἐπῶν, συναπηρτίσθη ἐκ δημιωδῶν ἐπυλλίων. "Ο τι συνέβη εἰς τὸ Niebelungenlied τῶν Γερμανῶν, ὅτι ἀποδεχόμεθα περὶ τοῦ ἡμετέρου ἔπους τῶν βυζαντιακῶν χρόνων, τοῦ Βασιλείου Διγενοῦς Ἀκρίτα, τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὰ δημητικὰ ἐπη.

'Αλλ' ως ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρχαιότητι οἱ πιστεύοντες εἰς ἓνα "Ομηρον καὶ μόνον δὲν συνεφώνουν περὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, διότι διημρισθήτουν, ως γνωστὸν, αὐτὴν ἐπτὰ πόλεις, οὕτω καὶ σήμερον περισώζονται ἀραιοὶ τινες οἱ ἀποδεγόμενοι ἓνα "Ομηρον. Δὲν λείπουσι μάλιστα καὶ οἱ θέλοντες αὐτὸν τυφλὸν ἀοιδὸν, ως ἡ γνωστὴ ἀρχαία παράδοσις. 'Αλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ νεώτεροι λάτραι τοῦ ἑνὸς Ομήρου ἀπεδέχθησαν καὶ ἀποδέχονται αὐτὸν ἄνδρα, καθ' ἄ δηλοι καὶ τὸ παραδεδομένον αὐτοῦ ὄνομα, εἰς οὐδενὸς δὲ τὸν νοῦν ἐπῆλθε νὰ φαντασθῇ

αύτὸν γυναικῶν. Καὶ ὅμως καὶ τοῦτο τὸ παράδοξον δὲν ἔλειψε· προηλθε δὲ ὡς εἰκὼς, ἐκ τῆς γώρας τῶν πυραδόξων, τῆς Ἀγγλίας.

Πρὸ ἔτος, τῷ 1898, ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ κ. Σχαμουὴλ Butler βιβλίον φέρον τὴν ἐπιγραφὴν The Authoress of the Odyssey. Where and when she wrote, who she was, the use she made of the Iliad, and how the poem grew under her hands. Ἡ ἐπιγραφὴ αὗτη εἶναι λίτων ἐνδεικτικὴ τοῦ περιεχομένου, λέγουσα τάδε· «Ἡ συγγραφεὺς τῆς Ὀδυσσείας. Ποῦ καὶ πότε ἔγραψε, ποιὰ ἦτο, τίς ἡ ὑπὸ αὐτῆς γενομένη χρῆσις τῆς Ἰλιάδος, καὶ πῶς τὸ ποίημα ἀνεπτύχθη εἰς τὰς χεῖράς της».

Ἄλλα, πρὶν ἡ γνώρισσαμεν εἰς τὸν ἀνχρνώστην τὴν ποιήτριαν τῆς Ὀδυσσείας, ἴδωμεν τίς ὁ συγγραφεὺς τῆς περὶ αὐτῆς βιβλίου. Ὁ κ. Butler εἶναι πολυμήχανος ανήρ, ζωγράφος ἄμυντας καὶ συντάκτης κειμένων μελεσδράματος, ιστορικὸς καὶ γεωγράφος γωρῶν, ἀς ἐγνώρισε διὰ μακρῶν καὶ συγχῶν ἀποδημιῶν, φιλόσοφος ἄμυντας καὶ φιλόλογος. Αἱ συγγραφὴ αὐτοῦ εἶναι ὡς τὸ πλεῖστον ἔργα ἐρασιτεγνικά, μὴ πρωτισμένα βεβχίως διὰ τὴν αἰώνιότητα. Ἄλλα τούλαχιστον διὰ ταύτης τῆς περὶ τῆς δεσποινίδος Ὁμήρου συγγραφῆς ὁ ἐρασιτέγνης κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον, ἀλλὰ μόνον ὡς πυραδοξογράφου.

Εἴπον ἀνωτέρω : δεσποινίδος Ὁμήρου. Μάλιστα. Δεσποινίς εἶναι ἡ συγγράψασα τὴν Ὀδύσσειαν κατὰ τὸν κ. Butler, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Νκυσικάχ. Ἄλλὰ δὲν εἶναι ἡ γνωστὴ κόρη τοῦ βασιλέως τῆς νήσου τῶν Φαιάκων, οὐδὲ εἶναι γέννημα τῆς Σχερίας. Ὁ κόσμος αὐτῆς εἶναι ἄλλος. Ἐξη κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Σικελίας, ἐν τῷ σημερινῷ Trapanit, τῷ Δρεπάνῳ τῶν ἀρχαίων, καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἦτο ὅγι ἄναξ, ἀλλ' ἀπλῶς βιούλευτής. Πῶς καὶ διὰ τί μὴ ἐξωτάτε, διότι ὁ συγγραφεὺς εἶναι πλούσιος εἰς ἐμπνεύσεις, ἀλλ' ὅγι καὶ εἰς ἀποδείξεις. Μόνην ἀπόδειξιν τῶν νέων αὐτοῦ θεωριῶν ὑπολαμβάνει ὡς τὸ πλεῖστον τούς ισχυρισμούς του.

Ο κ. Butler εἰάγει ἡμᾶς εἰς τὸν οἶκον τῆς ποιήτριας. Ὁ πατὴρ bon vivant, μόνην ἀπόλαυσιν τοῦ βίου θεωρῶν καλὴν μερίδια κρέατος καὶ κύπελλον ἀφρώδους οἶνου. "Ολως διαφόρως ἡ μήτηρ ἦτο ἐξαίρετος οἰκοκυρὰ, εἰς ἥν ἡ θυγάτηρ ἐχρεώστει τὴν ἐπιμεμελημένην αὐτῆς ἀνατροφὴν, καταστήσασκαν αὐτὴν ἀξίαν νάναστρέφηται ἐν τῇ ἀριστῃ κοινωνίᾳ. Εἶγεν ἄρα ἐν τῇ société, ἥς ἦτο ἀριστον κόσμημα, θέσιν ἐξαίρετον. "Ας συγχωρθῶσιν οἱ γαλλισμοί μου. "Ανευ αὐτῶν δύσκολον θὰ ἦτο νὰ γείνῃ λόγος περὶ ἔργου, ἐν ὧ ἐκλείπει πᾶσα ίδέα τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ τὰ πάντα εἶναι νεωτερικά. Ἡ νεαρὰ ποιήτρια, ἥτις

Η ΑΛΗΘΕΣΤΕΡΑ ΘΕΣΙΣ

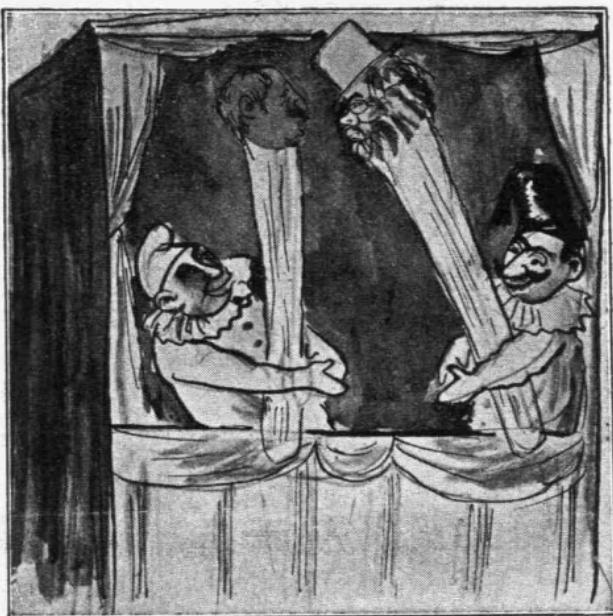

Μαλλιαροί και κουφεμμέροι ...

εῖνε περίεργον πῶς δὲν γράφει τὰς εἰκοσιτέσσαρας ριψωδίας τῆς 'Οδυσσείας διὰ γραφομηχανῆς καὶ δὲν καταβινεῖ εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐπὶ ποδηλάτου, μόνον ἀρχαϊκὸν ἔγει ἐν ἔχυτῃ, ὅτι ἐγγράφει τοὺς στίχους αὐτῆς εἰς πινακίδας, ὡς μίαν θραύσει ὁ ἀρχαιότερος πατήρ, ἀσχάλλων ἐπὶ τῇ νεοτροπίᾳ τῆς θυγατρός. 'Αν ἐξαιρέσωμεν τοὺς φανταστικοὺς τούτους ἀρχαϊσμούς, ή δεσποινίς Ναυσικάχ τοῦ κ. Butler εἶνε κατὰ τάλλα πολὺ μᾶλλον τῶν καθ' ἡμᾶς γρόγων ἀμερικανίζουσα νεᾶνις ἢ γέννημα καὶ θρέμμα εἴτε τοῦ βουλευτοῦ τοῦ ἀρχαίου Δρεπάνου εἴτε τοῦ ἄνακτος τῆς ὁμηρικῆς Σχερίας. Εἶνε οὖ μόνον πρότυπον τῶν ὀνειροπόλων τῆς γειτονεσίας τῆς γυναικὸς, ἀλλὰ καὶ ἀξία νὰ δημηγορήσῃ ἐν νεωτέρω τινὶ συνεδρίῳ εὐλάλων γυναικῶν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ὥραίου φύλου.

Πράγματι ἡ Ναυσικάχ, προτρέχουσα τοῦ πληρώματος τοῦ γρόνου, ἐφρόντισεν ἡδη ἀπὸ ἀρχαιοτάτων ἡμερῶν νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ δικαιώματα ἐκεῖνα τῆς γυναικὸς διὰ τῶν ποιητικῶν χαρισμάτων, δι' ᾧ ἐπροίχισεν αὐτὴν ἡ φύσις. Εἶνε λοιπὸν ἡ 'Οδύσσεια αὐτῆς ὑπεραπολογία καὶ ποιητικὴ ἀνύψωσις τῆς γυναικός.

ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

« Πάρο τὸν εἴσα, κιύλα τὸν ἄλλο! »

Ἐντεῦθεν ἔξηγοῦνται κατὰ τὸν κ. Butler αἱ ὡραῖαι γυναικεῖται μορφαὶ ἀς ἀπαντῶμεν ἐν αὐτῇ, πρότυπα πίστεως, ἀφοσιώσεως, ἔρωτος, ἀγνότητος. Ἡ Καλυψώ εἶνε ὁ τύπος γυναικὸς ἀφωσιωμένης, ἡ Κίκη ἡ εὐφύης femme du monde, ἡ Ἀρήτη ἡ ἀξιοπρεπῆς οἰκοκυρὰ, ἡ Εὔρυκλεια ἡ πιστὴ θεσάπαινα, ἡ Ἀντικλεια ἡ περίφροντις μήτηρ. Πάσας δὲ ὑπερβάλλει ἡ Ναυσικά, ἡ ἔρασμία, ἡ συνετή, ἡ ἀγνή. Καὶ ἡ Πηγελόπη; Οἱ πολλοὶ μνηστῆρες ἀποδεικνύουσι τὴν φύμην αὐτῆς, φύμην οὐγὶ πάντως ἐπ' ἀγαθῷ γυναικὸς φιλαρέσκου καὶ τὸ ὅλιγώτερον ἐλαφρᾶς. 'Αλλ' ἡ ποιήτρια ἡ συνήγορος τοῦ γυναικείου φύλου καὶ ταύτης ἐπιβάλλεται τὸν καθαριὸν καὶ ταύτην ἀπολυματίνει ἀπὸ τῆς ἔρωτοτροπίας καὶ ἀνυψόνει εἰς κανόνα πίστεως συζυγικῆς.

'Εν φῷ δὲ οὕτως ἡ δεσποινὶς 'Ομήρου ὑπερεξαίρει πᾶν τὸ γυναικεῖον, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀναμορφωτικοῦ αὐτῆς ἔργου καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἴδιου φύλου, κατὰ τῶν ἀνδρῶν στρέφει ὅλην αὐτῆς τὴν μῆνιν καὶ τὴν γλεύην. Πρωτοστατεῖ δ' ἐν τῇ Θολιθεεᾷ

εἰκόνι τοῦ ἀνδρικοῦ φύλου, οἵον παριστάνει αὐτὸς ἐν τῇ Ὁδυσσείᾳ
ἡ ποιήτρια Ναυσικάχ, αὐτὸς δὲ ἡ γῆς τοῦ ἔπους, ὁ Ὁδυσσεὺς,
ἥκιστα γενναῖος, ἥκιστα βισιλικὸς, ἥκιστα φιλχλήθης, ἀλλὰ
προτιμῶν τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ὑπόκρισιν ἀντὶ παντὸς ὅπλου καὶ
μὴ αἰδούμενος μηδὲ αὐτὴν τὴν ἀμφίσσιν ἐπαίτου ἀντὶ τῆς σκευῆς
βισιλέως καὶ συζύγου. Οὐχ ἡττον δὲ γελοίους καὶ ἀξίους περι-
φρονήσεως δι' ἐν τῇ ἄλλῳ ἐλάττωμα παρέστησεν ἡ ποιήτρια τοὺς
ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἔπους, τὸν Τηλέμαχον, τὸν Ἀλκίνοον, τὸν
Ποιλύφημον, τὸν Ἐλπήνορα, τὸν Μενέλαον.

Τὸ παράδοξον εἶνε, ὅτι τόσην ποιητικὴν εὐφυίαν, τόσην δύ-
ναμιν πνεύματος καὶ θελήσεως ἡ κόρη τοῦ ἐκ Δρεπάνου βου-
λευτοῦ ἀπέκτησε γωρίς ποτε νὰ ἔξελθῃ ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς γε-
νετείρας. Εἶχε μόνον πρὸ αὐτῆς τελείαν, οἷαν ἔχομεν ἡμεῖς
σήμερον, τὴν Ἰλιάδα, ἡτις ἐν μέρει ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν ποιητι-
κὴν αὐτῆς παραγωγὴν. "Αλλως δ' ἡ Ναυσικάχ περιγράφει ἐν
τῇ Ὁδυσσείᾳ ἐπεισόδια καὶ σκηνὰς ἐκ μόνης τῆς πατρίου γώ-
ρως, τῆς δυτικῆς Σικελίας. Καὶ αὐταὶ δ' αἱ περιπλανήσεις τοῦ
Ὀδυσσέως οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ ἀπλοῦς περίπλους τῆς Σικελίας
καὶ μόνης.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ὁ πολύτορος κ. Butler ἀνέγνω τὸ συγ-
γραμμάτιον τοῦ Λουκιανοῦ «Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ιστορίαν συγγρά-
φειν» ἢ μᾶλλον ὅτι γινώσκει τὸ γαλλικὸν λόγιον c'est ainsi qu'
on écrit l'histoire. "Αλλὰ δὲν ἐπτοήθη, ἐπειδὴ ἐν τῷ ὅμηρικῷ
ζητήματι δὲν πρόκειται περὶ ιστορίας, ἀλλὰ περὶ ποιησεως." Αφο-
θος λοιπὸν ἐπλούτισε τὰς σελίδας ἐκείνας τῆς ἀρχαίκης ἑλληνικῆς
γραμματολογίας, ἐν αἷς λάμπουσιν αἱ εἰκόνες τῆς Σαπφοῦς, τῆς
Κορίννης, τῆς Ἡρόνης, τῆς Τελεσίλλης, διὰ μᾶς ἐπὶ πλέον, καὶ
ταῦτης ἀρχαιοτέρας, ποιητικῆς μορφῆς, τῆς Ναυσικάχ. Τὸν
εὐγαριστούμεν ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τῆς εὐγενοῦς ποιητρίας. "Εχομεν
ὅμως καὶ μίαν σπουδάκιν ἀντίρρησιν. Καὶ ἡ μὲν τόση, σπανία
εἰς κυρίαν, κυλωσύνη πρὸς τὰς ἄλλας γυναικίκς ἔξηγεῖται βέ-
βαια ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐν τῇ Ναυσικάχ ὑπῆρχον ὅλα τὰ
σπέρματα προώρου ὑπερμάχου τῆς γειραφετήσεως τῶν γυναικῶν.
"Αλλ' ὅμως ἔξ ἐτέρου ἡ τόση διάθεσις νάνορθώσῃ τὴν ὄπωσδή-
ποτε παραστρατήσασαν Πηνελόπην καὶ, τὸ κυριώτατον, ὁ τόσος
πόλεμος ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν ἀποδεικνύουσι, νομίζομεν, περι-
φενῶς, ὅτι ἡ δεσποινὶς Ναυσικάχ, ἡ ἐκ Δρεπάνου τῆς Σικελίας
ποιήτρια τῆς Ὁδυσσείας ἦτο ἀπλούστατα... γεροντοκόριτσον.